

มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้แทนชุมชน
ในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูในชั้นก่อนฟ้อง

นิศรา รัตนเกียรติกานต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2558

**Special measures in lieu of Criminal Proceedings : A Study of
community Participation on Rehabilitation plan prior to Prosecution**

Nisara Ratanakeardthikarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความเมตตากรุณาปราณี ความอนุเคราะห์จากอาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ ที่ให้ความกรุณา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการสอบวิทยานิพนธ์ที่คอยแนะนำพร่ำสอนประสิทธิประสาท วิชาความรู้ให้ผู้เขียนอยู่ตลอดเวลา พร้อมให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งได้ปรับแต่งลำดับ ความชัดเจนของเนื้อหา ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จน สมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ศิษย์ โดยตอบรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาชี้แนะประเด็น ข้อคิดเห็น ข้อ สังกะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวานิชย์ และ ดร.กรรภิรมณ์ โกมลารชุน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ กรุณาชี้แนะประเด็น ข้อคิดเห็น ข้อสังเกตุต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับ นี้ด้วยความเมตตา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่ได้ให้กำเนิดและ อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน เป็นกำลังใจในทุกๆ เรื่อง พร้อมเป็นแบบอย่างที่ดี และให้การ สนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนของผู้เขียนมาโดยตลอด

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ พี่กบ พี่ขวัญ พี่ออย พี่อิม ท่านสุพจน์ พี่ๆที่ใจดีที่ได้ช่วยเหลือด้านข้อมูลต่างๆและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้แก่ผู้เขียนและขอบคุณเพื่อนทุกคนที่ให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีส่วนหนึ่งส่วนใดที่เป็นประโยชน์แก่สังคม สามารถ ก่อให้เกิดความรู้ วิชาการ และข้อคิดอันเป็นประโยชน์ในทางการศึกษา หรือการปฏิบัติ ผู้เขียนขอ มอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ และขอมอบคุณความดีนี้ให้แก่บุคคลที่ ข้าพเจ้ากล่าวมาแล้วข้างต้น รวมทั้งบุคคลหลายๆท่านที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงซึ่งสนับสนุนและ ช่วยเหลือผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่วนความบกพร่อง ประการใดที่ปรากฏจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2. มาตรการในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	10
2.1 มาตรการระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามหลักสากล	10
2.1.1 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	10
2.1.2 กฎแห่งกรุงปักกิ่งอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน	14
2.1.3 กฎของสหประชาชาติเรื่องการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ.....	16
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	19
2.2.1 สำนักและแนวคิดทางอาชญวิทยาดั้งเดิม.....	20
2.2.2 สำนักและแนวคิดทางอาชญวิทยาที่ดั้งเดิม.....	24
2.2.3 สำนักและแนวคิดทางอาชญวิทยาปฏิฐานนิยม.....	25
2.3 ทฤษฎีและสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน.....	29
2.3.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.2 ทฤษฎีการเลียนแบบ.....	31
2.3.3 ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง	32
2.3.4 ทฤษฎีตราบาป	34
2.4 การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.....	35
2.4.1 ความเป็นมาและวิวัฒนาการทางกฎหมาย.....	35
2.4.2 เป้าหมายในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน	40
2.4.3 ความหมายของเด็กและเยาวชน.....	41
2.4.4 เกณฑ์อายุของบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว	42
2.5 การมีส่วนร่วมของผู้แทนชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูในมาตรการพิเศษ แทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง	42
2.5.1 วัตถุประสงค์ในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาใน ชั้นก่อนฟ้อง	42
2.5.2 คณะกรรมการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง.....	44
2.5.3 รูปแบบและโปรแกรมในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนใน ชั้นก่อนฟ้อง.....	49
3. รูปแบบและขั้นตอนในการจัดทำแผนและคณะกรรมการในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้องของต่างประเทศ.....	53
3.1 ประเทศแคนาดา.....	53
3.1.1 ขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง.....	54
3.1.2 รูปแบบในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง.....	56
3.1.3 คณะกรรมการในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง	59
3.2 ประเทศญี่ปุ่น	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2.1 ขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง.....	65
3.2.2 รูปแบบในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง	65
3.2.3 คณะกรรมการในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง	66
3.3 ประเทศนิวซีแลนด์.....	66
3.3.1 ขั้นตอนในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง	68
3.3.2 รูปแบบในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง	76
3.3.3 คณะกรรมการในการจัดทำแผนการประชุมกลุ่มครอบครัวเด็กและเยาวชน ก่อนฟ้อง	77
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดขอบเขตของขั้นตอน รูปแบบและกำหนดตัวบุคคล ในรูปคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้น ก่อนฟ้องของประเทศไทยและต่างประเทศ.....	79
4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตของขั้นตอน รูปแบบและกำหนดตัวบุคคล ในรูปคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในชั้นก่อนฟ้อง (มาตรา 87)	79
4.1.1 วิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดตัวบุคคลในรูปคณะกรรมการที่ ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง.....	81
4.1.2 วิเคราะห์ขั้นตอน รูปแบบ ในการจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในชั้นก่อนฟ้อง.....	82
4.2 วิเคราะห์ปัญหาการขาดความร่วมมือกันระหว่างองค์กรในการจัดทำแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบของเขตของชั้นตอน รูปแบบและกำหนดตัวบุคคล ในรูปคณะกรรมการที่ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในชั้นก่อนฟ้องชั้นศาลของประเทศไทยกับต่างประเทศ	92
4.4 เหตุผลและความจำเป็นของการกำหนดตัวบุคคลในรูปคณะกรรมการที่ร่วม ประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง	97
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	103
5.1 บทสรุป	103
5.2 ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	114
ก ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู พ.ศ. 2554	115
ข ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังฟ้องคดี พ.ศ. 2556	119
ค บทสัมภาษณ์พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและพนักงาน สถานพินิจเด็กและเยาวชน	123
ประวัติผู้เขียน	133

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1.1 ตารางสรุปรายงานการใช้มาตรา 86 ตามพระราชบัญญัติคดีเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 4